

Stad 73-52.

Processt(ukken) stad Enschede. 1652-1654.

Lucassen c(ontr)a **Backer** en **Laersonder**.

Folio 1.

Extract uijt het pro[to]col der stadt Endscheide.

Anno 1652, den 5. julij.

In pleno senatu.

Compareert **Egbert Luijkassen** voor hem selffs en(de) meede als man en(de) voorstander van sijn *huijsvrouw*, remonstreert klachlijck, hoe dat sijn luijden bij olderlijcke testament van dato den 29. aug(ustus) 1645 opgerichtet teegens alle rechten hoochlijck hoochlijck in haere legitime portie als anders beswaert sijnde, blijcklick uijt v(er)scheiden advijsen van drie rechtsgepromoveerden, alhier v(er)toont, deswegen v(er)mits diverse geruchten, onlijdelijcke schaeden en(de) excessive kosten van haere crediteuren, als bij d' heeren *borgerm(eistere)n* kenlijck, moeten lijden. Versoecken daeromme comparanten om sulckx voor te koomen, dat d' magistraet alhier ex officio wil gelieven, als overmombaeren van haere bij t' voorgem(elt)en testament geinstitueerde erffgen(aem)en ende kinderen, entwedder selffs, ofte sunsten anderen te constitueren, soo met haer luijden over des testateurs naegelaetene goederen moogen treden in scheidonge en(de) deilonge, laetende aen comparanten vrijvolgen die naturele legitime als anders haer luijden naer teneur rechtens competerende, bij v(er)weigeronge sulckx willen expressie hebben geprotesteert over wijdere kosten en(de) interesse, soo sijn luijden deswegen [sull]

Folio 2.

sullen moeten lijden, v(er)wachtende hier over decretum.

Decretum:

Tot mombaeren worden gestelt die e(dele) **Lauwrens Laersonder** en(de) **Hendr(ik) Becker**, omme der pupillen recht en(de) goederen te adminstreren naer rechte.

Anno 1653, den 17 jan(uarij).

In pleno senatu.

Egbert Luijkessen, geassisteert met **Lud(ovicus) Waegelaer**, secht teegens huijde geciteert te hebben die e(dele) **Hendr(ick) Becker** en(de) **Lauwrens Laersonder**, als mombaeren van comparants *kinderen*, den 5-den julij lesteleden bij gerichtelijcke decreet daertoe gequalificeert, omme met hem volgents v(er)soeck van dato voors(chrev)en te treden in scheidonge en(de) deilonge, alsoo comparant in gevolge van drie

advijzen alhier geexhibeert, daerbij v(er)staen is, wel
gevoegt en(de) berechtiget te sijn, t' welcke bij aldien
van geciteerde alnoch mochte worden
gerefuseert*, soo v(er)socht comparant, dat d' selve
in seeckeren korten tijdt reeden ter contrarie
bijbrengen, om daerover gedecreteert te worden
wat rechtens, van d' kosten protesterende.

* = weigeren

Die mombaeren in deesen genoempt v(er)soecken
copie en tijdt van veerthein daegen. [ome]

Folio 3.

omme hierteegens te doen nae raede.

Coll(ectane)a*.

* = verzameld.

J. Cost, *secret(arius)*.

Folio 4.

Aenspraeck voor **Egb(ert) Luijckens**

contra

de mombaren van sijn kinder.

A.

Folio 5.

Exhibitum, den 17 jan(uarij) 1653.

Gesien bij mij, ondergeschreven, het testament
van **Lambert Brouwer**, in sijn leven *borgermeester*
tot Enschede, den 29 augusti 1645, voor *borgerm(eeste)ren*
aldaer, uuijt genaen ende gelesen die clausule
van de universaele institutie van sijne twee
dochters, daerinne benoempt, met conditie dat
dieselve twee *dochters*, noch haere *ehemannen*
haer leven lank gheen macht, noch wille sullen
hebben, des testateurs vaste goederen te kunnen
vercoopen, besweeren of versetten, maer dat de-
selve sullen vererffnen op haerer kijderen, mits
nochtans dat d' olders daeraff haer leven
lank sullen moeghen genieten die vrughten ofte
opcomsten van deselve onroerende goederen.
Ende gevraeght of die testateur het geheele
goedt van sijne kijnderen met soedanigh generael
fidei commis heeft moeghen beswaeren.
Dunckt mij onder correctie dat naerdien die kaijserl(ijcke)
reghten, alsmede het landtreght deser provincie
part. 2, tit. 5, § 1 statueren, dat die kijnderen
ende olders respectijve hebben het reght
van de legitijme portie in elcx anders goederen.
Ende dat dieselve met gheenderhande last
moeghen beswaert worden, dan daerinne bij
tijtel van institutie erffgenaem gemaect
moeten worden. Soo solde het voors(chreven) testament uuijt soedanigh
defect van institutie in der kijnderen legitime
portie, voer nul ende van onwaerden behoerde
verclaert te worden. Immers moet het v(oor)s(chreven)

fiede com(m)is* ten opsiene van de voorschreven legitime * = erfstelling over de hand
comen te cesseren ende die kinderen vrijstaen = familiegoed onvervreemdbaar maken
die goederen tot concurrentie van de legitime
portie vrij ende onbecom(m)ert te moeghen v(er)coopen,

Folio 6.

keeren ende wenden naer gelieven, kiesende
uuijtte massa van dezelve goederen, die hun ten
besten dienlijck sijn.

Ende alsoo bij voors(chreven) testament blijkt datter
maer twee *dochters* sijn geweest, soo solde
haere legitime portie wesen, een gerecht
derdendeel in ieder sijn quota van de erffeniss.

Ende daerenboven noch haere quota in trebellia-
nica* in favorem liberorum introducta.

* = 4-de part van overhands gemaakte erfenis.

Maer soo verre die magistraet als oppermombaers
mochte blijken, dat het voor der kinderen in fidei-
commisso gestelt beter solde wesen, ende de
olders daermede beter proufijt solden kunnen doen
die goederen te vercoopen, dat sij sulcx aen de
olders op seeckere restrictien van emploij
wel solden moegen consenteren, principalijcken
maioris lucri* vel com(m)oditatis** causa, deur welcke
redenen oeck die geestlijke goederen moeghen
worden veralieneert. Aldus geadviseert tot
Oldenzeel, den 6 april 1652.

* = winst, ** = voordeel

{onleesbaar} Brosma (?)

Folio 7.

Advijns
vann denn stadtbeheer brosmæe bijnnen Oldesell.

B.

Folio 8.

Exhibitum 17 jan(uarij), a(nn)o 1653.

Gesien bij ons, onderges(chreven), seekere testa-
ment van **Lambert Brouwer**, in sijn le-
ven borgemeester tot Enschede, ende anno
1645, den 29 augusti voor *borgemeesteren*
ende raet, aldaer gepasseert, bevinden, dat
voors(chreven) testateur, in t' selve sijne tve *dochters*
aldaer genoemt, universele erfgenaemen van
sijn goederen, bij titul van institutie ge-
maectt, in voegen ofte met conditie, dat de-
selve twee *dochters*, als oock haere *ehe-*
mannen, noit de tijdt haeres levens macht
hebben sullen, des testateurs vaste
ofte immobile goederen, te kunnen v(er)coopen
beswaeren ofte v(er)hijpothiceeren, maer dat
alleene deselve sullen v(er)erven kunnen op
die kinderen van haer, doch met reserva-
tie van het usfruct voor d' olderen.
Ende gevraeght ofte een testateur naer

costuime van desen lande, de geheele goederen van sijn kinderen met een al sulck generael fidei commis heeft konnen beswaeren. Soo souden we onder correctie v(er)staen, dat soodaenige beswaernisse op de geheele goederen van sijn kinderen, met een al sulck generael fidei commis, gelijk het gementioneerde testament mede brengt, niet soude volstaen konnen, voornaemelijcken daer niet alleene het landtrecht, p. 2, t. 5, § 1, sonder oock alle de gemeene rechten medebrengen, dat die kinderen, als oock d' olderen, hun legitime portie niet kan afgesneeden worden, sonder deselve sonder [eenige]

Folio 9.

eenige last ofte beswaernisse, offschoon anders bij testament door den testateur # met daertoe ut hic eenige oorsaecke hebbende # gedisponeert waer, haer moet toegelaten worden. l. omnimodo l. si quando C. de inoffioso testam. Gaijl. 2 ob. 119 qui ibi latiur alios citat, ut et passim omnes.

Dat oock de v(er)vrembdinge van fidei commis ofte legatate goederen, ten regart van dese legitime ofte trebellianique portie usq(ue) ad quadrantem niet v(er)booden, cum res fidei commissariae ita alienatae, haeredi imputatur* in quartam l. 2 et 3 § res quae ff ad trebel.

* = aanrekenen

Peres. ad tit. Cod. comm. de legat. et fidei c. etc. n. 9 Roes. ff ad 5 C trebel. n. 57.

Behalven dat die kinderen ut hic noch toe komt boven die legitime portie, oock noch de trebellianica in favorem librorum introducta. Landtrecht p. 2, tit. 5, § 13, waervan oock een expressen text is in C. Rannultius x de testament, de welcke oock geapprobeert wort a Fach. 2 Cap. Contr. lib. 5. Sulx dat ten regardt van de voors(chreven) reden het voorgemelte testament, soe vele aengaet, de legitime portie, als oock die trebellianica voor nul negeen, ende van onweerden behoort ende moet v(er)claert worden, ende t' voors(chreven) generael fidei commis dien aengaende coemen te cesseeren, ende die kinderen vrijstaen tot concurrentie van die legitime portie, als oock de trebellianica de vaste goederen te transporteeren, toe v(er)coopen, toe beswaeren, ofte naer haer goetduncken toe bevrembden. Dat alsoo dewijle daer maer twee dochters gelijk het uijt het testament blijktt, haer legitime portie wesen sol, een geregt deerden [deel]

Folio 10.

deel van de geheele goederen in duodecim uncias gedistribueert, ende alsoo noch octo

unciae overblijven, waervan sij noch boven de legi[ti]me portie, noch twee uncien scilicet het meerdendeel van d' acht pro trebellianica solde moeten profijteeren, ende sulx volgende sex uncias scilicet de halvescheit van d' erfnisse, pro legitima et trebellianica, onder sick pro quota solden toe v(er)deelen, ende daerover naer goetduncken te disponeeren hebben, ut Fach. Contr. lib. 5 cap. clarissime demonstrat. Angaende die andere vaste fidei commissaire goederen, de welcke de legitima ende trebellianica niet beswaeren, kunnen niet bevrembt noch beswaert worden, sonder moeten ten profijt van die kinderen blijven, gelijk bij testament gedisponeert Peres. ad l. 3 § 2 et 3, C de legat. et fidei com. n. 7 et 8. Ten waere, dat de maegistraet als overmommers mochten vernemen, dat het die kinder dien lij[v]er ofte beeter soude wesen, dat van d' olders deselve v(er)cocht ofte v(er)alieneert worden, in soedaenigen val ende anders niet, men haer soude konnen toelaeten ten besten profijt van den kinderen, onder restrictie van wel geemploieert toe worden deselve te v(er)coopen, idq(ue) maioris lucri causa etc. Aldus bij ons onderges(chreven) geadvijseert binnen Oldensel, den 28 april anno 1652.

Henr(ik) Roscamp
Jo(ann)es Hulst. J.U.L.

Folio 11.

Advijts

[Henn.] Roscam unde **Janus Hulst** binen Oldensell.

In saecken **Egbert Luijkessen**
c(ont)ra
desselffs kinder mombaeren

Exhibitum den 17 jan(uarij) 1653.
Terminus 14 daegen.

C.

Folio 11a.

Testamendt

Testamendt

Testamendt

Testamendt
vann sall(ige) **Laemert Brouwers**
opgericht denn 29 auguisti 1645
door mij

Folio 12.

Exhibitum den 17-de jan(uarij) a(nn)o 1653.

Extract uijt het prothocol des stadt gericht Enscheijde.

Nootgerichte gehalten ten huijse van den e(dele) *borgerm(eester)* **Lambert Brouwer**.

A(nn)o 1645, den 29-ste augusti.

Borgerm(eestere)n { **Joan Cost**
in dien tijdt: { **Derck Rooters**.

In sittenden gerichte erschenen die e(dele) borgermeijster **Lambert Brouwer**, kranck te bedde liggende, edoch sijnes v(er)standes ende memorie wel machtich, gelijk wij oock niet anders konden bemercken, met **Stijne Kost**, sijn echte *huijsv(rouw)e*, gesont van lichaem, gaende en(de) staende, geassisteert metten heeren *Dr. Bernard Reijger*, haeren in deeser saecken gekooren en(de) toegelaetenen mombaer, ende bekanden alhier voor ons oopentlicjk ende gerichtelijck, hoe dat sij, *eheluijden*, ov(er)woogen hadden, die kortheijt ende broosheijt van het menschelijcke leven op deeser aerden, die seeckerheijt des doodts, d' onseeckerheijdt des tijdts en(de) uijre vandien, willende daerom(m)e van hier niet scheijden, sonder van haere tijdtlijcke goederen, haer van Godt op deeser aerden v(er)leent, te disponeren, ende alle v(er)schillen, die welcke nae [haeren]

Folio 13.

haeren doot tusschen derselver vrienden mochten voorvallen, te prevenieren. Soo ist, dat sij, beide *eheluijden* voorn(oem)t, eendrachtelijck, met voorbedacht[en] rijpen raede, vollenkoomen v(er)stande, uijt haer eijgen vrijen wille, sonder bedwanck, opmaeckinge ofte misleijdonge van ijmande, gelijk sij, *eheluijden*, alhier gerichtelijck v(er)klaerden, geordonneert en(de) gemaect hebben, gelijk sij al noch kraft deeses ordonneerden en(de) maecten dit haer tetstament en(de) uijterste wille, in manieren als volget:

Koomende alsoo ter dispositie, wil en(de) begeert d' voors(chrev)en testateur, dat sijne *huijsvrouw*e meede testatrice voorn(oem)t, nae sijn ov(er)lijden haer levent lanck huijr vrij sal bewoonen en(de) gebruijcken het huijs en(de) hoff, waerinne sij, *eheluijden*, teegenwoordich woonen, maer niet het achterhuijs, t' welcke sijne kinderen als volget sullen gebruijcken. Voorts dat d' voors(chrev)en testatrice sal behouden en(de) genieten sonder eenige kortinge alle het saet, koorn ofte hoijgewas en(de) anders, t' geene nae des testateurs [doodt]

Folio 14.

doodt in desselffs behuijsinge sal worden bevonden,

waer en teegens gem(elt)e des testateurs beijde
dochters **Immeken** en(de) **Geesken** sullen genieten sonder
eenige kortinge haer ingevuijrdethiendens,
respective van Groote Morsch en(de) Aeverbeecke
toe Boeckel, als oock noch van het ingevuijrdethiendens
saet, ieder eene vijme* roggen, en(de) alsoo d' voors(chrev)en
testateurs noch ses jaeren hebben gepachtet
seeckeren thienden van d' heere *praevest*
Bentinck, is haer beijder wille dat nae des
testateurs ov(er)lijden, d' gem(elt)e thienden tusschen
sijne voorn(oemd)e twee *dochteren* en(de) *sijn huijsvrouwe*,
booven gem(elt), gelijkelijck ontfangen en(de) gedeelt,
ende dienvolgens die daervoor jaerlijckse belooffde
pachtpenn(ing)en betaelt sullen werden. Voorts
willen en(de) begeeren d' voors(chrev)en testateur ende
testatrice, dat alle haere vordere respective
aen malckanderen bij houwelijck gebrachte goederen,
soo wel roerende, als onroerende, actien en(de) credite(n)
egeene uijtbescheijden, in geen gemeenschap sullen
koomen, maer nae haer beijder doodt v(er)erven en(de)
vallen aen haere respective kinderen en(de) kindt,
als **Immeken** en(de) **Geesken** des testateurs [*dochters*]

* = 100 schoven

Folio 15.

dochters, en(de) **Jacob Lasonder**, des testatricen *soone*,
alsoo dat gem(elt)e des testateurs twee kinderen sullen
ontfangen en(de) haer v(er)genoegen laeten, mette boovengem(elt)e
goederen van des testateurs sijde gekoomen, ende ten
houwelijck aengebracht, sonder ietwes van des
testatricen goederen ofte renten te sullen genieten,
maer d' welke haeren eenigen *soone* voorn(oemd) nae haer
ov(er)lijden, sal hebben te erven en(de) gebruijcken. Voorts
dat alle winsten, schaede en(de) proffijt, staende
houwelijck gewonnen ende geleeden, onder den
langstlevenden met des ov(er)leedenen kinderen ofte
kindt, gelijkelijck halff gedeelt, ontfangen ende
gedraegen sullen worden. Ende alsoo institutio
haeredum ofte het stellen van erffgen(aem)en der
testamenten kracht is. Soo ist dat d' voors(chreve)en
testateur en(de) testatrice respective haere voorn(oemd)e
dochters ende *soone* mits deesen daerinne institueren
tott haere universeele erffgenaemen, met soodaene
meeninge, dat des dickgem(elt)en testateurs twee
dochters ofte derselver *ehemannen*, haer levent lanck,
geen macht noch wille sullen hebben, sijne voors(chrev)en vaste
goederen te kunnen v(er)koopen, beswaeren ofte v(er)setten,
maer soo lange sij lijven en(de) leven, soodaene macht mits
deesen haer beneemende, d' welke op haer kinderen d' voors(chreve)en [testat]

Folio 16.

testateur wil te moeten v(er)erven, met sulcken
v(er)stande nochtans, dat sijne voorn(oemd)e *dochters* ofte
derselver *ehemannen*, alle haer levent lanck, sullen
hebben te genieten die vruchten en(de) proffijten van d'
voorn(oemd)e onroerende goederen koomende. Eijndtlijck

wil en(de) begeert d' voorseijde testateur, dat uijt sijne goederen den Armen van het nije gasthuijs alhier binnen Enscheijde sal worden gegeven een sum(m)a van vijftich Car(oli) g(uld)en eens. Alle t' welke voors(chreven) is, d' voorn(oemd)e testateur en(de) testatrice elck in t' besonder en(de) voorts eendrachtelijcken v(er)klaerden te weesen dit haer testament en(de) uijterste wille, willende en(de) begerende, dat hetselve kracht hebben en(de) effect sorteren sal, t' sij als testament, codicille, gifte des doodts, ofte nae eenige andere testamentaire dispositie, schoone dat alle poincten ende solemniteijten nae rechten ende coustuijmen gerequireert, hierinne niet achtervolget waeren.

Coll(ection)ta concordat quod attestor.

Jo(ann)es Cost, *secret(arius)*. {45}

Folio 17.

{onleesbaar}

--

Testament

--

D.

Folio 18.

Extract uijt het protocol der stadt Endscheide.

Anno 1653, den 31. jan(uarij).

In pleno senatu.

D' saecke tusschen **Egbert Luijkessen** en(de) desselffs *kinder* mombaeren wort geprolongeert totten 28. febr(uarij).

Anno 1653, den 28. febr(uarij)

In pleno senatu.

Lauwrens Laeronder en(de) **Hendr(ick) Becker** als mombaeren van sae(lig)e **Egbert Luijkessen** sijn kinderen, exhiberen debatt op en(de) teegens gem(elt)e **Egbert Luijkessen**; v(er)soecken en(de) concluderen als daerbij.

Egbert Luijkessen v(er)socht copie en tijdt van 14 daegen.

Anno 1653, den 14. martij.

In pleno senatu.

Egbert Luijkessen exhibeert in termino sijn contra debat op en(de) teegens d' mombaeren **Lauwrens Laeronder** en(de) **Hendr(ick) Becker**, concludeert als daerbij, mits v(er)soeckende dat d' ingebrachte acten en(de) actitaten* tot v(er)mijdonge van wijderen kosten moogen worden geslooten, als oock bij partije advers g'accordeert, en(de) daerop rechte gedaen worden.

Coll(ation)ta

J. Cost, *secret(arius)*. {53}

* = synoniem van acten

Folio 19.

Protocollaria.

E.

Folio 20.

Ehrnveste wijze en(de) seer discrete heeren *borgemeestere* der stad Enschede etc.

Gesien drie verscheidene advijsen bij onparteyse rechtsgeleerden geschept, offte memlijck die erffgenaemen van **Lambert Brouwer** (bij testament haeredes geinstituteert en(de) niet te min fidei commosso universali pure graveert) behoeren legitimam met die trebellianica van die geheele erffnisse daetlijck te genieten, volgens die advijsen hierbij gaende.

Quaquam id ipsum in filiis sub conditione gravatis de jure subsistat

{30 regels Latijn: niet getranscribeerd}

Gaijll. 2 obs. 121 num. 5, 7 et 8.

Aengesien dan uijt voorn(oemde) aengetoegenen rechten klaerlijck blijkt, dat deese twee *dochters* pure in die geheele erffnisse sijn geinstituteert en(de) dien volgende fidei commisso generali graveert, so soude hieruijt

Folio 21.

noetsaekelijck volgen, dat voerg(eme)lten beijden *dochteren* offte dessen ehemannen niet soude vrije staen deese bovengemelte goederen met universelen fidei commisso graveert te moegen beschwaeren offte vercoopen, wijders als haere legitime portie sick doet belopen, ende solcx desto meehr aengesien den heren *burgermeesteren* kennelijck ist, dat die goedere alhier bij testament in fidei commisso universali gestelt, alreede deur die instituerde erffgenahmen mercklijck sijn vermindert, ende solcx noch veerners weehre te besorgen, wan die heeren *borgemeestere* bij tijdes als ovemombers daerinne niet versehen. Voer soo veele den 13 h. part. 2, tit. 5 Overijsselschen landtrechte doet belangen, deese spreckt alleene wanneer iemand sijne genomineerde erffgenaemen boven die drie vierde parten van de geheele naelaetschap met legaten offte fidei commissen heeft beswaert, soo sollen dieselve erffgenaemen een offte meer die falcidiam offte trebellianicam nae gemeene beschrevene rechten moegen genieten, tensij dat het die testateur anders (in kantlijn: NB.) heeft geordonneert, offte datter geen behoerlijck inventaris van de herediteijt is gemaect; ende soo het erfgenaemen sijn in de nedergaende linie, sullen de benefens haere legitiman oock moegen genieten de beneficien van de falcidie* offt trebellianique portie.

(* = het vierde deel van de erfenis dat de erfgenamen vermog af te trekken die met al te veel legaten bezwaard sijn/afsniding, afkorting)

Hieruijt blijkt klaerlijck, dat een testateur oock anders magh ordonneren ende niet schuldigh ist haeredi instituto falcidiam offte trebellianicam te laeten onbeschwaert, gelijk alhier geschiet ist, maer dat hij oock den erffgenaemen in linea descendentis niet gehouden ist die erffnisse wijder onbeschwaert met fidei commissen offte legaten te laeten, als voer soo veele de legitima doet belangen per jura superius allegata; socx is oock den lesten [h 8 pho] part. 2, tit. 5 Overijsselschen landrecht niet contrarie scil. Ende soo het erfgenaemen sijn in die nedergaende linie etc. ten regarde daer oock

moet up verstaen weerden het boven verhaelde, tensij dat het de testateur anders heeft geordonneert offte datter gheen behoerlijk inventaris van de herediteijt is gemaect, gelijk alhier misschien niet sall geschiet sijn, terwijl solcx niet blijkt. Dat het nun den testateur **Lambert Brouwer** anders heeft geordonneert, solcx blijkt uijt het testament pagina quarta, subvirguleert* ende behoert ex supra deductis rationib(us) ac juribus den geinstitueerden erffgenahmen niet meer als legitima absq(ue) omni onere greij gelaeten weerden.

* = onderstrepen

Folio 22.

Versoecken deswegen die aengeordnete mumbaeren hierinne te versehen naer rechten, omme sick in het toekoemende tegen haere minderjaerige pupillen te konnen defenderen, dit doende.

Henderijck Becker.

Laurense Lasunders.

Folio 23.

Debat voor **Lauwrens Laer sonder** en(de) **Hijnderick Backer** als mombaere van (de) hern *burgemeestere* tot Enschede gestelt tegens

Egbert Lucassen en(de) consorten, neffens geschepte advijsen etc.

Exhibitum den 28-ste febr(uarij), a(nn)o 1653.

Terminus 14 daegen.

F.

Folio 24.

Exhibit(um) den 14 martij 1653.

Contra debat voor **Egbert Luijkens**

contra

Laurens Lasonder en(de) **Henr(ick) Becker** als momberen.

1. Gesien en(de) gelesen bij **Egbert Luijkens** het debat van sijner *kinderen* momberen. Ende bevonden dat g(emelt)e momberen hem toestaen uut zall(ige) **Lambert Brouwers** naegelatene en(de) met fidei commis beswaerde goederen de legitime portie sijnde in desen een derden deel voor beijde kinderen.
2. Welcke portie mach getrocken worden tot keur van die erffgenamen uut wat goederen sij willen; alwaert oock dat de vader anders hadde gedisponeert ut tradit Alex. vol 1 Consil. 130 post Ruinum & alios.
3. Sodat dien aengaende geene questie meer valt.
4. Secht men vorder op den tweden punct off die kinderen en(de) erffgen(amen) van zall(ige) **Lamb(ert) Brouwer**, die maer twe int getall sint, boven haere ligitimam oock de trebellianicam uut die fidei commissaire goeden, tanqua(m) primi gradus heredes mogen trecken, twelck in controversie getrocken wort.
5. Dat sij oock ad trebellianianica(m) berechtiget sijn: alwaert oock dat den testateur deselve bij sijn erffgen(amen) te trecken, expresselick hadde v(er)boden p(er) L 6 Inbemus C Ad 8 tum trebel. et ibi DD Marti. de Conject. ult. volunt lib. 7,

cap. 11 n. 7.

6. Ende dat die kinderen van den eersten graedt van de fidei commissen afftrecken, niet alleen de legitime portie, maer oock de trebellianic(ue) en(de) daerenboven noch genieten, sonder restitutie off imputatie* in trebellia[nicam] * = aanrekening; toerekening

Folio 25.

nicam alle entfangene vruchten, sonder dat den testateur die quarta trebellianica(m) liberis primi gradus kan v(er)bieden, tradit Anton Faber in Cod.

Tit. Ad 8 tu(m) Trebel. definit 4a.

7. Aestimans de eo dubitare* ridiculum ut ibid in prin.

* = twijfelen

8. Het welcke onse lantr(echt) p. 2, tit. 3, art. 13 oock volgt, seggende dat de kinderen in de daelende linie boven de legitime portie oock mogen trecken trebellianica(m).

9. Waarmede oock overeen comen die advijsen van verscheidene rechtsgeleerden in Twente, gegeven en(de) bijgevoegt off noch te vogen.

10. So dat het sustenu* der momberen (als solden die exceptien prohibitionis testatoris et non confecti inventarii niet alleen den erffgen(amen) in opgaende en(de) sijt linien, maer oock den erffgen(amen) in de daelende linie kunnen obsteren*,) daerdoor te rugge gedreven wort.

* = bewering

* = in de weg staan, een bezwaar zijn

11. Sijnde den momberen daerboven niet onbekent quod statuta strictam desiderant explicatione(m), nec extenduntur de casu in casum similem vel dissimilem.

12. Praesertmi no(n) in odiosis, qualia sunt fidei commissa in sui natura Gloss. in L precib(us) C de Impub et aliis subst. Cephal Consil 268 n. 28 lib. 2-do et Cons 6-ro num.

1, lib. 5-to Dec cons 465 n. 11, Alecat. Cons. 98 n. 14.

13. Et prohibitionib(us) poenalibus.

Folio 26.

14. Multo minus si extendantur in casibus contra personas favorabiles, quales hoc loco sunt filii primi gradus descendentis.

15. Wat vorders en(de) in specie raect d' exceptie inventarii non confecti ad solos extraneos directe, al genomen deselve konde ad descendentes primi gradus worden geextendeert, als niet p. L ult C de jure delib.

16. Pro qua opinione sepissima decisum ait Guido Pape quest 13.

17. Sijnde andersins claer quod liberi primi gradus non amittant trebellianica(m) ob non confectum inventariu(m) Anth. Fab in tit C od ad 8-tum Trebelli definit 5-a.

18. So is immers in praxi meer als bekend en(de) het lantr(echt) in terminis te verstaen, dat een erffgen(aem) niet is geholden eenen inventariu(m) op te richten van de retour subjecte goederen, oock niet de legitima(m) aut trebellianica(m) daarom kan v(er)liesen, als wan sulx van den fidei commissario is v(er)socht, op wiens costen het moet werden gemaect. d. Faber tit eod definit 25.

19. Nu blijkt immers nergens niet, dat van den kinderen numbers off andere eenigen inventaris is v(er)socht

off gepresenteert te becostigen. Ergo.

20. Hiermede het ingediende debat genochsam wederlecht hebbende, will men t geene niet mach sijn getoucheert p(er) generalia juris gerejecteert hebben.

Concludendo versocht **Egb(ert) Luijkens** als *man* en(de) momb(er) sijner *huijsvrouwen*, de welcke is *kint* en(de) erffgen(aem) van zal(ige) **Lamb(ert) Brouwer**, dat de *borgem(eeste)ren*, als overmumberen haer sullen adjudiceren boven die legitimam, oock de trebellianic(ue) portie, haer nae rechten in de onroerende goederen competerende, en(de) daerbij ordineren eenen corten termijn, om om in scheijdinge en(de) deelingte te treden, ten eijnde niemant in sijn recht moge worden gegraveert. Onder eisch van costen. Alles omni meliori mod ac jure.

Stellende insc.

Caspar Heisen, *ad(vocaat)*.

Folio 27.

Contradebat voor **Egbert Luijckens** contra de momb(er)en van sijne *kinderen*.

G.

Folio 28.

Decisio.

In saaken voor een achtb(aer) magistraet van Enschede geventileert en(de) ongedecideert, hangende tusschen **Egbert Lucassen**, soo voor hem selven, alss *uxoris* nomine, anlegg(e)r ten eenre, op en(de) jegenss **Henrick Backer** en(de) **Laurens Laersonder**, verordente momb(oi)ren over sijnes anleggers kinderen, verweerd(ere)n, ter ander sijden. Sustinerende de voors(chreven) anleg(ge)r dat off well uijt sijns *huisvrouw* ouderlijck testament in dato den 29 aug(usti) 1645 moghte consteeren, dat sal(ige) *borgemeest(er)* **Lambert Brouwer** sijne twee *dochteren* voor sijne universele erffgenaemen heeft g'institueert in sijne nae te latene goederen. Evenwell dewijle de voors(chreven) testateur heeft gewilt dat sijne *dochteren*, noch derselver *eheman(n)en* geen macht noch wille sullen hebben, haer leveslangh sijns testatoris vaste goederen te connen vercoopen, beswaren offte be[setten]

Folio 29.

setten, willende hij, testateur, dat soodanige goederen op sijne *dochters kinderen* sullen vererven, sijne *dochteren* offte haer *mannen* nochtanss het vruchtgebruijck derselven goederen de tijt haeres levens voorbehouden. Ende dat soodaene dispositie wass strijdende tegen alle rechten, redenen en(de)

billigheijt, sijnde hem, anlegg(e)r qqa door deselve benomen de legitime portie sijne *huisvrouw* vrij en(de) onbecomert naer rechten compterende. Inssgelicken de detractie trebellianicae portionis. Ende hij dagelix van sijne creditoren wirde geinquieteert*. Soo dede hij, anlegg(e)r qqa., contendendo concludeeren dat hem boven de legitime portie mede de quarta trebellianica in des overleden *vaderlijcke* goederen g'adjudiceert behoirde te worden, en(de) dienvolgens de voorn(oemde) voogden gecondemneert met hem te treden in schifftinge, scheidonge en(de) deijlonge.

* = verontrusten

Folio 30.

Waertegens de voorn(oemde) voogden deden voorwenden, dat off well de ouderen haaren kinderen de legitime offte wettelicke portie vrij en(de) onbeswaert moeten naerlaten en hij, anleg(ge)r, all bereets een merckelicken van de goederen hadde vercocht, soo manifesteerde sick nochtans uuijt de *vaderlicke* dispostie, dat niet alleen de overleden testateur sijne *dochter* hadde beswaert, alle sijne onroerdende goederen niet te mogen vercoopen, beswaaren offte verpanden, dan dat deselve datelick aen sijne kindts kinderen mosten overgegeven, sijnde een fidei commissum universale purum, importerende mede een verbot van de trebellianicq(ue) portie niet te mogen detraheren*, in hoedane twee vallen den kinderen niet meer alss de legitime, en(de) niet de trebellianicq(ue) portie naer rechten competente. Soo deden de voorn(oemde) momboiren [concludendo]

* = aftrekken

Folio 31.

concludendo contendeeren, de anlegg(e)r niet wijders alss voor de legitime portie ontfanckelijck te sijn, en(de) dat hem sijnen eijsch wegen de trebellianica behoirde ontseijt te worden, # versouckende deswegen hijrin voorsien te worden, # naer rechten, om sick int toecoemende tegen haare minderjarige pupillen te connen defendeeren. Hierover gesijen anspraake sub A, Advijzen sub B, C, testament van wijlen *borgemeest(e)r Lambert Brouwer*, de dato den 29 aug(usti) 1645 sub D, Prothocllaria sub E, Debat sub F, Contredebate sub G, alles in conformite dess bij partije respectieve betijkenden Inventarii, in dato den 26 sept(embris) 1653, Schepen en(de) raedt deser stede Enschede, doende recht, met

toegetrocken advijs der hijronderges(chreven) rechts-
gepromoeerde (Godt en(de) de H. Justitie
alleen in anschouw neemende) verclaren
den anlegger qqa in sijnen eijsch en(de) [genomene]

Folio 32.

genomene conclusie toe sijn ontfanckelijck.
Condemnerende oversulx de momboiren in
haare qualiteit aen den enleg(ge)r boven(genoemd)
de legitime sijne *ehegenoten* in haares
overleden *vaderss* goederen, gecompeteert, te
laeten geworden de quartae trebellianicae
portie, maakende deese twee portien de
gerechte halvescheijt van des overledenen nage-
laatene goederen in q(uestie) om met deselve
te doen soos alss hij, aenleg(ge)r geraden sall
vinden te behoiren. Ende mitsdien met den
anleg(ge)r te treden in scheijdonge en(de) deilonge.
De costen deses processes om redenen compenserende.
Redenen vant gewijsde sijn
onder andere deese voornaemste.
Want off well uuijtte testamentaire
dispositie van sal(ige) *burgen(eeste)r Lambert
Brouwer*, in dat den 29 aug(usti) 1645 voor

Folio 33.

boorgemeest(er)en in der tijt opgericht, mochte
clærlick consteeren van des testatoris
enixe wille, dat sijne twee *dochteren*,
noch haare respective *ehemannen* geen
macht sullen hebben sijne naer te latene on-
roerende goederen te mogen vervrembden, be-
swaaren, oock niet hijpothekeeren, en(de) haer
luijden bij de dispositie sulx well uijt-
druckelijck iss verbiedende, dan dat sijne
vaste goederen op hunne descendente, dess
testatoris nepotibus* sullen moeten ver-
erven en devolueeren, reservato tamen usu-
fructu ad tempus vitae liberis primi
gradus, eorumq(ue) conjugibus. Ende des
voorn(oemde) testatoris dispositie iss importe-
rende een fidei commissum purum univer-
sale Ant. Gabriel. lib. 4 com. conclus. 9
concl. Angesijen nochtans de voorn(oemde) testa-
teur de voorn(oemde) sijne *dochteren* haare nae
rechte compterende legitime off rechtelicke [portie]

* nepos = kleinzoon

Folio 34.

portie vrij en(de) onbecommert in sijne
dispositie en(de) sulcx titulo institutionis
nae den teneur landtr(echt) prin. p. 2, tit. de
testam. niet en heeft gemaect, alss de-
welcke haar jure naturae propter votum
parentum et naturalem erga liberos cha-
ritatem, ut loquit Papin. in L 15 ff.

de inoffici. test. Dewelcke mitsdien gereputeert wordt pro debito naturali. Want deselve niet en procedeert door dispositie van de *vader*, maar door beneficie en(de) providentie van de wett, te weten doort recht van de nature L scripto ff ind. lib. L 7 ff de bonis damnati. Soo heeft deselve rechtelicke filiale* portie, maekende een recht dardendeel in de goederen in quest(i)e met geen bandt van retour, offte andersins van den testatore g'affecteert connen worden. Nemine DD contradicente DD in L 7 § 9 ff de inoffic. testam. L quoniam in priorib(us) C eod.

* = kinderlijk

Folio 35.

In vougen alhijr alleen in dispuut valt, off den dochteren in manieren alss voors(chreven) pure belast de goederen niet te vervremden, deselve niet te verbinden off versetten, boven de geallegeerde legitime portie, alss gegraveerde* erffgenaemen naer rechten iss competerende de detractio (= aftrek) trebellianicae portionis, maakende deselve een recht vierde part, dergestalt dat den *dochteren* in de nagelatene erffelijcke *vaderlicke* goederen in q(uesti)e soude competeeren de gerechte halvescheijt. Off wel na de dispositie van de beschrevene rechten ende opinie van sommige dd filius filiane duas quartas deducere non possit, ende dat de ouders de detractie van trebellianicq(ue) bij dispositie souden connen verbieden, gelijk Charond. remarqueert* bij het parlam(ent) van Parijs geweest toe sijn lib. 7, resp. 62, lib. 9 resp. 5, dat [mede]

* = bezwaarde

* = aanmerken

Folio 36.

mede soedaenige detractie geen plaetse soude gewinnen, alss wanneer gelijk in desen de gegraveerde wordt belast pure, en(de) niet in diem*, off onder conditie de goederen te restituereen, niet aen eenige uithheimse, maer aen den nepotibus testatoris conservandae familiae causae, prout late prosequit Jul. Clar. et ibid. alleg. DD lib 3 sent § testam. q(ue)st(ie) 69. Soo iss nochtans, dat in dese, alss andere nabuijrige provincie t' contrarium wordt g'observeert, dat na de dispositie van de canonicq(ue) wetten per Cap. Raynatius et C Rajnaldus x de testam. et ibid. Canonist. filius, filiane ultra legitimam et trebellianicam deducere possit, ne liberi sint extraneis vi-
lioris conditionis et ne quod in eorum

* = in één dag, korte tijd

favorem est introductum, in illorum detor-
queret(ur)* injuriam et incommodum** I q favore * = afwenden; ** = nadeel
C de LL. Sonder dat de prohibitie vant
trebellianicq(ue) ad liberos primi gradus,

Folio 37.

can geextendeert (= uitbreiden) worden Grot. in introd.
van Holln rechtsgeleerth(eid) Lib 2 tit 20 n. 17
Fab lib 6 tit 27 def. 4 Clar. q(ue)st(ie) 62
Landr(echt) § fin. de testam. Comende deselve
in dese te cesseeren, alwaar niet en blijkt,
dat de testateur deselve uuitdruckelijck
heeft willen verbieden. Charond. lib. 9 resp. 5.
Ende all ist schoon dat de sal(ige) testateur
sijne *dochteren* en(de) derselven *ehemannen*
het prouffijt en(de) emolument vandijn mochte
hebben gemaackt, en(de) dat de vruchten naer
rechten g'imputeert (= toe schrijven) worden in quartam
trebellianicam. Soo coomt effter t' selve te
cesseeren in liberis primi gradus Fab.
d lib. 6, tit. 27, def. 4. Grot. d loco.
Sonder dat in desen meede coemt t' obsteeren,
dat gesustineert wordt, alss dat haerer pure
gegraveert, de hereditieit sonder detractie
quartae trebellianicae sall moeten over de
handt geven, om dat t' expressen landtr(echt) iss
art. fin. de testam. dat erffgenaemen in

Folio 38.

nedergaende linie benevens haere legi-
time, oock sullen mogen genieten de
falcidie* offte trebellianicq(ue) portie.
T' welck alsoo generaliter iss geconcipieert
en(de) sprekende, oock generaliter en(de) sine
distinctione angenomen moet worden, cum
statutum generaliter et sine distinctione
loquens, generaliter sit intelligendum.
Sulx dat naer gevoelen d(omi)ni Clari d q(ue)st(ie)
63 in dese à judicando niet gerecedeert*
heeft connen worden. Alss sijnde dit ge-
voelen conform de practicq(ue) van de na-
buijrige provincien van Friesland, vid. hand.
decis. lib. 4 tit 7 def. 4, van Hollandt,
vid. Grot d lib 2, part. 20 n. 19. Neostr.
decis. Cur. Holl. 21, van Brabant, vid. Christ.
vol. 1, decis. 245 n. 7 et decis. 315 et 16,
vol. 3, decis. 52 et 53. En vougen den
anlegg(e)r qqa alss sijnde liberrimus arbiter
en(de) administrateur rerum suarum sall sijn ge-
liciteert*, de hem bij deijlonge toe te vallene
goederen te veralieneeren, verkopen, beswaaren,

* = 4-de (deel)

* = terugtreden, afwijken

* = veilen, onder elkaar verkopen

Folio 39.

en(de) veronderpanden, soo en(de) alss hem sijn gooden
raade soude mogen dicteeren, p(er) doctrinam

expressam traditam à d(omi)no Gail. 2 ob.
121 n. 9, in iis qua debent filio raa. legiti-
mae et trebellianicae nullo fidei commissio grava-
ri poterit

{ 8 regels Latijn: niet getranscribeerd. }

respondendum censuim(us). Daventriae
2 (decem)b(ris) 1653 Salvo []

D. Berdeniger

Henr(ick) Nilant dr.

Pronun(ciatu)m den 4 jan(uarij) a(nn)o 1654. In pleno senatu
D' mombaeren v(er)soecken copie en tijdt ad deliberandum.

Egbert Luijckessen v(er)socht gelijkfals copie.

Folio 40.

Decisie.

Personen:

Backer,	o,	
Backer, Hijnderick/Henrick,	23,28,	
Becker, Hendrick/Henderijck/Henrick,	2,18,22,24,	
Bentinck, praevest,	14,	
Berdeniger, D.,	39,	
Brosma,	6,	
Brouwer, Geesken, * ± 1600; + > 1654, x2: ± 1640 x Egbert Bekker, * ± 1610,		
Brouwer, Immeken/Jenneken, * ± 1625; + > 1681,		
Brouwer/s, Lambert, * ± 1571; + ± 1649, kleermaker/borgermeester, x2: ± 1626 x Stijne Kost, met 2 dochters Immeken/Jenneken en Geesken,	5,8,12,14,20,21,24,26,28,30,32,	
Cost, Joan, borgermeester,	12,	
Cost, Joannes, secretaris,	3,18,	
Heisen, Caspar, advocaat,	26,	
Huilst, Janus,	11,	
Hulst, Joannes, J.U.L.,	10,	
K/Cost, Stijne, * ± 1598; + > 1654, x1: Laurens Lasonder, * ± 1581; + < 1626, smid, x2: Lambert Brouwer,	12,	
Laersonder,	o,	
Laersonder, Lau(w)rens,	2,18,23,28,	
Lasonder, Jacob, * ± 1618; + < 1645, zoon van Stijne Kost,	15,	
Lasonder, Laurens,	24,	
Lasunders, Laurens,	22,	
Lucassen,	o,	
Lucassen, Egbert, x, Geesken Brouwer (?),	23,28,	
Luijkassen, Egbert, x,	1,	
Luijkens, Egbert,	4,24,27,	
Luijkessen, Egbert,	2,11,18,39,	
Luijkens, Egbert, x, Geesken Brouwer(?),	26,	
Nilant, Henrick, dr.,	39,	
Reijger, Bernard, dr.,	12,	
Rooters, Derck, borgermeester,	12,	
Roscamp, Henrik,	10,	
Roschunn, Henr(ik),	11,	
Waegelaer, Ludovicus,	2,	

Plaatsen:

Boeckel,	14,
Aeverbeecke,	14,
Groote Morsch,	14,

Brabant,	38,
Daventria = Deventer	39,
Endscheide,	1,
Enschede,	o,5,8,20,23,28,31,
Enscheijde,	12,
Friesland,	38,
Hollandt,	38,
Oldenzeel,	6,
Oldensel,	10,11,
Oldesell,	7,
Overijssel,	21,
Parijs,	35,